

Lojze Zupanc

Tri ciganske . . .

Kanižarica je mala vasica v Beli Krajini. Pri Kanižarici že od nekdanj tabore cigani. Tam imajo tudi svojega kralja. Belokrajinski cigani si pošteno služijo vsakdanji kruh. Kamenje tolčejo, kujejo, časih pa tudi vbogajme prosijo . . . Belokrajinci so dobrega srca in jim radi pomagajo v sili in nesreči. Pa tudi marsikakšno veselo vedo povedati o njih.

ga kuma, a vsiljivca ni mogla odgnati.

Pod večer se je s semnja vrnil kipar. Ustrašil se je cigan njegovega prihoda in ker ni mogel ven, se je skril v kiparjevo delavnico ter se pomešal med bronaste kipe.

Žena je pošepetala kiparju, kako in kaj. Mož je molčal, vzel železno palico, odšel v temačno delavnico in sam pri sebi mrmral:



1. Cigan bi bil rad kum

Živel je reven kipar. Imel je polno hišo dece pa malo zaslužka. Ko se mu je rodil deseti sin, ni nihče od sosedov hotel kumovati revnemu kiparčku.

To je zvedel mlad cigan. Rad bi bil kum. Šel je h kiparju, a doma je dobil samo njegovo ženo. Pričel se je ponujati za kuma; do večera se je kiparjeva žena otresala neljubc-

»Dobil sem naročilo od samega gospoda dekana. Jutri zjutraj mu moram poslati velik kip. Biti pa mora dobro vlit . . .«

Tako je kipar govoril in po redu tolkel s palico po bronastih kipih, da bi izbral najlepši glas. Ko je prišel do cigana, ga je krepko oplazil. Cigan je pogoltnil bolečino: ne duha ne sluha o bronu . . . Obrnil se je kipar k ženi in zavpil v kuhinjo:

»Žena, ta vlietek se mi je pa pone-srečil. Brž zakuri v peči, da ga pre-topim in prelijem v čistejši in glas-nejši bron!«

Tega se je cigan seveda močno prestrašil. Prekobalil se je čez ki-parja in na vrat na nos izginil skozi dveri v črno noč.

Bežal je in kričal:

»Haril si me, haril,¹
ne boš me v kotlu paril!« — —

Tako se je kipar otresel nadlež-nega ciganovega kumstva. —

2. Cigan in gosposki obed

Prišel je cigan h gospodu in de-jal: »Gospod, koliko cenite zlato bučo, veliko ko konjska glava?«

Gospod je mislil, da ima cigan tolikšno kepo zlata. Prijazno je po-sadil cigana za mizo ter ga nasitil in napojil z najslajšim vincem. Po-tlej je vprašal cigana: »Kje imaš zlato bučo?«

Cigan se je pa začudil: »Hoj, go-spod, jaz je nimam! Le vedeti sem hotel, koliko je vredna.«

Gospoda je pograbila huda jeza in plosnil je cigana po licu.

Pa je poskočil cigan: »Hoj, go-spod, vi ne znate šamariti! Vam bom jaz pokazal!« In-lop! po go-spodu. Nato je izginil.

Ko je prišel cigan v taborišče, se je z obema rokama objemal za siti trebuh. To je opazil njegov brat in ga vprašal: »Kje si bil, moj črni brat?«

Povedal je siti cigan lačnemu, kje je gosposko obedoval in pil.

»Kaj si pil?«

»Žganjarico!«

»Kaj si jel?«

»Vsega, kar sem poželel!« —

Kolcnilo se je lačnemu ciganu po gosposkem obedu. Takoj drugi dan se je odpravil h gospodu, da bi še on gosposko obedoval.

* udaril.

Ali komaj je prestopil prag go-spodove hiše, že je priskočil go-spod ter prišel kričati: »Hej, cigan-če, včeraj si dejal, da ne znam ša-mariti! Čakaj, boš videl, da sem se že naučil!« In vso posodo, kar je je bilo na mizi, je zmetal v prestra-šenega cigana. —

Tako je cigan plačal grehe svoje-ga brata. —

3. Cigan in gospod

Po cesti gre gospod. Sreča cigana, hoče biti vljuden pa ga ogovori: »Bog daj srečo, ciganel!«

Cigan pa jezen, da ga gosposki zmazek zanalašč prezirljivo ogo-varja, pogoltne jezo in brž odvrne: »Bog daj, brate!«

Zavedel se je gospod, da ga je cigan pošteno zavrnil. Še tisti dan je cigana ponovno srečal. Lepše ko prvič ga je mislil pozdraviti, ko je del: »Pozdravljen, brate!«

Cigan pa mu je prijazno odzdra-vil: »Pozdravljen, gospodine!« —

Zimska

*Snežec pada na poljane
tiho kakor bele sanje,
v mrak čez njive in domove
splaval je šepetanje.*

*Mir je legel nad gozdove —
v snegu se srebrijo bori,
smreke pod odejo težko
kličejo po zlati zori.*

*V mir so se ovile duše,
in oči nam zrejo v dalje,
tudi misli naše trudne
so odele bele halje.*

Mano G.